

7. Технологические проекты интенсивного ведения племенного дела в молочном скотоводстве//Д.И. Савчук и др. — Киев: Госагропром УССР, 1989. — 105 с.

8. Bourdon R.M., Brinks J.S. Scrotal circumference in yearling hereford bulls, adjustment factors, heritabilities and genetic, environmental and phenotypic relationships with growth traits. J. anim. Sc. 1986. 62. 4: 956—967.

9. Joshi V.K., Kharche K.O., Thakur M.S. Inter-relationship between testiculosrotal morphometry seminal attributes and sexual behaviour. Indian veter. J. 1990. 67, 1: 92—93.

10. Schramm R.D., Osborne P.I., Thayne W.V. (e. a.). Phenotypic relationships of scrotal circumference to frame size and body weight in performance-tested bulls. Theriogenology. 1989. 31. 3: 495—504.

11. Swanepoel F.J.C., Heuns H. Scrotal circumference in young beef bulls: Relationships to growth traits. S. Afr. J. anim. Sc. 1987. 17. 3: 149—150.

Інститут розведення і генетики тварин УААН

УДК 636.22/28.082:

В.М. БОЧКОВ, В.І. ШЕВЧЕНКО

СЕЛЕКЦІЯ В СТАДАХ ІМПОРТНОЇ М'ЯСНОЇ ХУДОБИ

Подаються результати дослідження селекційних ознак у м'ясних сименталів австрійської та абердин-ангусів американської селекції в умовах племрепродукторів України. Наведено дані, які характеризують продуктивність, генетичну структуру та акліматизаційні властивості цих порід.

Природно-кліматичні умови України сприятливі для збільшення виробництва яловичини шляхом розведення м'ясної худоби. Так, у структурі кормовиробництва понад 75% займають грубі, соковиті та зелені корми, 17,1% сільгоспуділь становлять сінокося і пасовища. Найважливіша племенна база м'ясного скотарства в поєднанні з існуючими кормовими ресурсами є передумовою формування стад м'ясного напрямку, продуктивності та створення спеціалізованої галузі м'ясного скотарства.

З метою розширення галузі м'ясного скотарства, поліпшення

© В.М. Бочков, В.І. Шевченко, 1999

Розведення і генетика тварин. 1999. Вип. 30

- поголів'я існуючих порід і типів та прискорення породоутворювального процесу в країну імпортуються тварини спеціалізованих поліпшуючих порід. Для збільшення чисельності високопродуктивних, добре відселекціонованих тварин імпоротної селекції необхідно створювати їх генофондні стада, матки та плідники з яких використовуватимуться в господарствах як для чистопородного розведення, так і в промисловому схрещуванні.

Значний практичний інтерес для селекціонерів являють австрійські м'ясні симентали, які беруть участь у формуванні масиву такої худоби на базі вітчизняних сименталів згідно з розробленою програмою (науково-виробничий бюлетень «Селекція», № 3).

Одним із провідних репродукторів м'ясної худоби зарубіжної селекції є агрофірма «Світанок» Васильківського району Київської області. В господарстві розводяться дві м'ясні породи: симентальська австрійської селекції та ангуси американського походження. Формування стад розпочато в 1993 р., започатковано цей процес методом ембріопересадок ангусів і завезення чистопородного поголів'я сименталів названих селекцій. Нині в господарстві налічується 325 голів тварин симентальської породи та 144 ангуської.

Закуплене поголів'я дещо неоднорідне за генеалогією, за мастю, екстер'єрними, інтер'єрними та господарськи корисними ознаками.

Визначено, що середня висота в холці корів і отелення симентальської породи — 136 см, $C = 6,82$, $n = 134$, мінливість — у межах 130–147 см. Коса довжина тулуба становила 158 см, $C = 3,65$ (від 153 до 169 см), обхват грудей — 197 см (від 186 до 211 см), $C = 3,92$. Первістки ангуської породи мають висоту в холці в середньому 130 см, $C = 6,30$, $n = 51$, показник мінливості в межах 126–138 см. Коса довжина тулуба в них становила 168 см, $C = 3,21$ (від 157 до 175 см), обхват грудей — 184 см (від 170 до 192 см), $C = 2,64$.

Телята від маток симентальської породи народжуються відносно невеликими (телочки — $33,2 \pm 0,24$ кг, бугайці — $37,6 \pm 0,31$ кг), а тому отелення проходить майже без ускладнень. Племінний молодняк при відлученні у 6-місячному віці важить відповідно 228 і 264 кг, що забезпечується доброю молочністю матерів. Жива маса телиць 12-місячного віку — 360–390 кг, бичків — 445–490 кг, 18-місячного — 495–540 та 630–680 кг.

Близько 20% первісток власної репродукції важать до 600 кг і дають нащадків масою понад 40 кг. Це свідчить про добру аклі-

матизацію і навіть про кращі умови в господарстві щодо прояву генетичного потенціалу тварин. Стадо симентальської породи нині налічує 160 корів, худоба характеризується високим комплексним балом і належить до найвищих бонітувальних класів.

Дорослі ангуські корови американської селекції важать 500—550 кг, бугаї — 900—1000 кг. Жива маса теличок при народженні — в межах 23,7—34,5 кг, середній показник — 27 кг, бугайців — відповідно 24—38 і 29 кг. Період тільності триває в середньому 278 діб, телята народжуються невеликими, що зумовлює легкість отелень і є характерною ознакою породи. Ця особливість м'ясної худоби має позитивне значення в промисловому схрещуванні. Однак встановлено, що енергія росту і жива маса молодняку на стадії зрілості позитивно корелюють з масою телят при народженні. Виходячи з такої закономірності, здійснюють селекцію на збільшення живої маси при народженні до 30—35 кг, бо відносна крупність їх не завжди супроводжується важкими отелами, оскільки вони зумовлюються більшою мірою індивідуальними особливостями тілобудови тварин, ніж масою новонароджених телят.

За даними досліджень виявлено, що корови ангуської породи американської селекції мають достатню молочність для забезпечення приростів телят на підсисі на рівні 920 і більше грамів. Тваринам цієї породи притаманні високі показники плодючості (понад 97%). Переважна кількість корів ангуської породи (95%) віднесено до бонітувальних класів еліта та еліта-рекорд. Слід зазначити, що ця худоба добре переносить зимівлю на майданчиках під накриттям при наявності достатньої кількості підстилки. Концентрати становлять 15—20% поживності раціону. Загальні витрати корму при цьому не перевищують 7—7,3 корм. од. на 1 кг приросту.

Тваринам симентальської породи австрійської селекції властива довгорослість, велика енергія росту до 18—20-місячного віку, а також висока оплата корму (7,5—7,7 корм. од. на 1 кг приросту), тоді як ангуська худоба більш скоростигла і закінчує інтенсивний ріст у 16—17 місяців.

При створенні генофондних стад імпортованих тварин здійснюється всебічна оцінка їх. Насамперед, вивчені біологічні особливості порід м'ясної худоби, зокрема їх акліматизаційні можливості, збереженість молодняку, адаптованість, придатність до конкретних умов утримання, м'ясна продуктивність та оплата корму приростом.

Співробітниками кафедри генетики Національного аграрно-го університету методом внутрішкірної гістамінової проби була встановлена низька стресочутливість, добра адаптаційна здатність та висока реактивність ангуської худоби в агрофірмі «Світанок».

Важливе місце у формуванні генофондних стад відводиться і генетико-біологічній оцінці порід, визначенню їх ступеня консолідації за імуногенетичними маркерами. Встановлено, що ангуська худоба американської селекції має 20 алелей. При цьому частота породоспецифічного алеля OQ' становить 0,106. У худоби також виявлені алелі GYE'Q', BOYD', BYA'G'P'Q'G'', YA'Y', які більше розповсюджені у голштинської породи. В ангуській породі американської селекції встановлена специфіка алелофонду за системою В груп крові. Ця худоба має значну мінливість — коефіцієнт гомозиготності становить лише 0,037. Тому в роботі з даною популяцією основним завданням є відбір консолідованих генотипів та їх інтенсивне використання.

За даними Л.В. Романова (1972), ангуси шотландської і канадської селекції мають досить значну консолідацію — коефіцієнт гомозиготності 0,104—0,117. Найбільш специфічними алелями у них є OQ', G₃TYA'F'G'G''. Кількість основних алелей у згаданій популяції становить 16. За даними оцінки худоби, переважна більшість тварин (понад 80%) віднесені до бажаного типу, притаманного симентальській м'ясній породі та ангуській американської селекції.

У стадах агрофірми «Світанок» розведення тварин здійснюється за лініями. Використовуються плідники таких ліній: у симентальській породі — Morello 842871443, Ноггор 706945491, Нахон 006386291, продовжувачі цих ліній — бугаї Streiter 015920—91, Mario 123994348, Benz 713677491, Poncho 016214491; в ангуській породі — Ас Хай Покетс 10123768, Скаршин Саратога 10351162, Trevelar Gdar 9995320, КАС Trevelar 9250717. Найкраще виражені м'ясні форми тілобудови у тварин симентальської породи лінії Morello 842871443 та у нащадків лінії Ас Хай Покетс 10123768 — ангуської породи.

Встановлена генеалогічна однорідність ліній. Досліджено, що розведення за лініями зберігає свою значимість і залишається дійовим методом генетичного поліпшення м'ясної худоби.

Особлива увага приділяється підбору батьківських пар. Усі бугаї оцінені за комплексом ознак, власною продуктивністю та якістю нащадків, у відтворювальному процесі використовують-

ся лише плідники-поліпшувачі. Передбачено поголів'я симентальських корів у господарстві довести до 500 голів, а ангуських — відповідно до 250.

Отже, всебічне вивчення селекційних ознак імпортованих порід показує, що для них характерні висока продуктивність, добра акліматизація, успадкування і стійка передача селекційних якостей нащадкам. Подальша робота у стадах спрямовується на консолідацію порід, розмноження тварин і їх інтенсивне використання як при чистопородному розведенні, так і при схрещуванні.

Інститут розведення і селекції тварин УААН

УДК 636.082.31.:577.1

О.Г. ФУРМАНЮК, Й.З. СІРАЦЬКИЙ

МОРФОЛОГІЧНІ ТА БІОХІМІЧНІ ПОКАЗНИКИ КРОВІ БИЧКІВ ЧОРНО-РЯБОЇ ПОРОДИ РІЗНОЇ СЕЛЕКЦІЇ, ЇХ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ІЗ ПОКАЗНИКАМИ РОСТУ І РОЗВИТКУ

Наведені дані вивчення морфологічних і біохімічних показників крові бичків чорно-рябої породи різної селекції та їх взаємозв'язок із показниками росту і розвитку.

Відомо, що в Україні понад 90% яловичини отримують від худоби молочного та молочно-м'ясного напрямку продуктивності, а у зв'язку з розведенням у ряді господарств країни чорно-рябої худоби зарубіжної селекції постало питання про вивчення не лише молочної продуктивності і відтворювальних якостей цієї худоби, але й відгодівельних та м'ясних якостей.

Серед біологічних методів, які дають змогу в ранні строки прогнозувати та оцінити продуктивність і племенні якості тварин, особливе місце належить вивченню морфологічних і біохімічних показників крові. Ряд дослідників вказує на існування зв'язку між станом крові тварин та їх продуктивністю і відтворювальною здатністю [5, 10]. Серед ферментів особливий інтерес викликають аспартат і аланінамінотрансфераза (АСТ і АЛТ), які забезпечують реакцію переамінування. Дослідженнями

© О.Г. Фурманюк, Й.З. Сірацький, 1999

Розведення і генетика тварин. 1999. Вип. 30